

A földadó elengedése a hadi állapot következtében.

Az 1915. évi XIV. t.-cz., amely a közadókat érintő egynémely kérdésnek a hadi állapot folytán szükségessé vált kivételes szabályozásáról szól, 1. §-ában a földadóra nézve állapít meg kedvezményeket, amelyek érvényesítése ügyében a m. kir. pénzügyminiszter f. év. 52600. sz. alatt kelt rendeletével intézkedik.

Az utasítás közelebbről érdekli az erdőbirtokosokat is, tehát egész terjedelmében közöljük.

I.

1. §.

Az 1909. évi XI. t.-cz. 36. és következő §-aiban szabályozott adóelengedésnek van helye:

a) ha a hadi állapotból folyó hadműveletek következtében a földbirtok termésében egyharmad vagy ezt meghaladó károsodás állott elő;

b) ha a hadi állapot következtében a földbirtok a tényleges birtokos, illetve haszonbérelő mulasztása nélkül akként maradt műveletlenül, hogy egyharmad vagy ezt meghaladó károsodás mutatkozik.

c) ha a földbirtok termésének betakarításánál a hadi állapot folytán a tényleges birtokos, illetve haszonbérelő mulasztása nélkül beállott akadályok egyharmad vagy ezt meghaladó károsodást okoztak.

2. §.

Amennyiben jelen utasítás másként nem intézkedik, általában az 1913. évi 50000. sz. utasítás 99—119. §-aiban foglalt eljárásnak van helye.

3. §.

Az adóelengedés iránti igények az érdekeltek által az 1913. évi 50000. számú utasítás 99. §-ában körülírt módon jelentendők be és pedig a jelen utasítás 1. § *a)*, *b)* és *c)* pontjaiban felsorolt esetekre külön-külön.

Ha a bejelentés a jelen utasítás 1. § *b)* és *c)* pontjában foglalt esetek alapján történik, a vonatkozó bejelentéshez csatolandó a községi előljáróságnak (városi tanácsnak) bizonyítványa, melynek igazolnia kell, hogy a károsodás nem a birtokos, illetve

haszonbérllő mulasztásából történt és egyuttal tüzetesen meg kell jelölne azt a körülményt, mely a károsodást előidézte.

Az 1. §. *a)* pontjához tartozó esetekben, valamint a *b)* és *c)* pontjához tartozó esetekben is akkor, ha a károsodás a hadműveletek következtében állott be, a bejelentést a községi előjáróságok (városi adóhivatalok) is megtehetik és amennyiben a bejelentés a *b)* és *c)* pont alapján történik, ez esetben a fentiek szerint a bejelentéshez csatolandó községi bizonyítvánnyal igazolandó körülményeket külön községi bizonyítvány helyett magában a bejelentésben állapítják meg.

4. §.

Az adóelegendés iránti igénybejelentés:

a jelen utasítás 1. § *a)* pontjához tartozó esetekben, szántóföldekre, ha kalászos veteményekről van szó és kertekre, rétekre legelőkre nézve legkésőbb július hó 10-ig;

szántóföldekre, ha kapás veteményről van szó, továbbá szőlőkre és nádasokra nézve legkésőbb szeptember hó 15-éig;

erdőkre nézve a hadműveleteknek az illető területen való befejeztét követő egy éven belül;

a jelen utasítás *b)* pontjához tartozó esetekben, melyek természetesen csak szántóföld és kertenél fordulhatnak elő, legkésőbb július hó 10-éig;

a jelen utasítás *c)* pontjához tartozó esetekben nyomban a gátló akadály bekövetkeztéről, illetve akkor, amikor ennek bekövetkeztéről a tényleges birtokos, illetve haszonbérllő tudomást szerzett, esetleg a szükséghez képest távirati uton adandó be.

5. §.

Az említett határidőkön túl elkésve beadott kárbejelentések a pénzügyigazgatóság által, az elkésés daczára, szabályszerű helyszíni tárgyalás alá veendő.

Az érdekelt birtokosok az elkésve beadott kárbejelentéseikben felhozhatják azokat a körülményeket, melyek a határidő be nem tartásának igazolására szolgálnak.

Amennyiben a vonatkozó kárbejelentésekben ilyen igazolás elő nem fordul, a kincstári kiküldött a helyszíni eljárás során az érdekelt birtokosok meghallgatása mellett megállapítja, vajjon a

bejelentésnek kellő időben való elmulasztása valamely, a birtokostól nem függő körülmény miatt történt-e.

Ha az igazolásul felhozott körülmények méltánylást érdemelnek, vagy egyébként beigazolást nyert, hogy a bejelentésnek kellő időben való elmulasztása nem szándékosan történt, a pénzügyigazgatóság saját hatáskörében határoz az adóelengedés iránti igény felett.

Ha azonban a pénzügyigazgatóság azt vélné, hogy a késedelmes bejelentés szándékos mulasztás folytán következett be, vagy pedig a kárbejelentés oly időben adatott volna be, midőn a kár mérve, illetve a károsodás ténye a termés betakarítása miatt már meg nem volt állapítható, a vonatkozó bejelentéseket a tényállás tüzetes ismertetése mellett, további utasítás végett a pénzügyminiszterhez terjeszti fel.

6. §.

Az elemi kárbejelentések alapján az 1913. évi 50000. számú utasítás 101. §-ának megfelelően a községi előljáróság által szemlejegyzőkönyv veendő fel és pedig mindenkor külön szemlejegyzőkönyv a jelen utasítás 1. § *a)*, *b)* és *c)* pontjaiban felsorolt esetekre vonatkozólag.

Oly községekben, melyek kataszteri birtokivei az ellenség betörése folytán megsemmisültek, a pénzügyigazgatóság a kataszteri telekkönyvet a községi előljáróság kérésére a szemlejegyzőkönyv elkészítése és a kárnak helyszíni felvétele végett kiküldi.

7. §.

A pénzügyigazgatóság a hozzá beterjesztett kárbejelentések és szemlejegyzőkönyvek alapján a községi előljáróságot a kár felvételi jegyzékeknek a szemlejegyzőkönyvek szerint külön-külön való elkészítésére utasítja és a kárbecslésre a határidőt hozzávehetőleg kitűzi.

A kárfelvételi jegyzékek czimlapján határozottan ki kell tüntetni, hogy a jegyzék az 1915. évi XIV. t.-cz. 1. §-ának melyik pontja alapján vétetett fel.

A kárbecslés határidejének kitűzésénél elvül szem előtt tartandó, hogy a jelen utasítás 1. § *a)* és *b)* pontjaihoz tartozó esetekben, a kárbecslés általában az aratás, illetve a termés betakarítása előtt történjék.

A *c)* ponthoz tartozó esetekben pedig a kárbecslés augusztus 15-ike után ejtendő meg.

8. §.

Oly községekre nézve, melyek kataszteri birtokivei az ellenség betörése folytán megsemmisültek, a jelen utasítás 7. §-a értelmében kiadandó kataszteri telekkönyv alapján, az 1913. évi 50000. sz. utasítás 109. §-a szerinti módon ideiglenes kárfelvételi jegyzék állítandó össze.

Ugyancsak ideiglenes kárfelvételi jegyzék állítandó össze oly községekre nézve is, melyekben egymással összefüggő egész dülők károsodtak és a rendes kárfelvételi jegyzék elkészítését a becslési határidő közelségére való tekintettel, a községi nyilvántartó a kitűzött határidőre elkészíteni nem volt képes.

Ha valamely községben oly területek károsodásáról van szó, melyek a hadműveletekből folyó intézkedés folytán a kárbecslés alkalmával meg sem közelíthetők, a kincstári kiküldött a tényállásról a községi előjárósággal jegyzőkönyvet vesz fel, a kataszteri telekkönyv alapján pontosan megállapítja a kérdéses dülöket és földrészleteket és ezekről ideiglenes kárfelvételi jegyzékeket állít össze.

9. §.

A jelen utasítás alapján megejtendő kárbecsléshez a kincstár részéről gazdasági szakértő meghívása mellőzendő.

10. §.

A kár mérve egyharmad, kétharmad részben vagy egészben állapítandó meg aszerint, amint az illető földrészlet várható termése egyharmad, kétharmad részben vagy egészben károsodott.

Az egyes földrészleteknél, ha a károsodás a földrészlet területének csak egy részét érte, a jelen utasítás 1. § *a)* pontjához tartozó esetekben, valamint a *b)* pontjához tartozó esetekben akkor, ha a megművelést a hadműveletekből folyó hatósági intézkedés tette lehetetlenné, a károsodott terület kibecslés alapján állapítandó meg.

A *b)* ponthoz tartozó esetekben azonban akkor, ha a földrészlet megművelése csak általában a hadiállapot miatt vált lehetetlenné,

továbbá a *c)* ponthoz tartozó esetekben csak egész földrészetek után adható adóelengedés.

A *b)* ponthoz tartozó esetekben nyomásos vagy rendszeres gazdasági forgók szerint kezelt gazdaságoknál fekete ugarnak hagyott terület után adóelengedés nem adható.

11. §.

Az érdekelt birtokosok, a kárbecslés alkalmával a kárbejelentésből vagy szemlejegyzőkönyvből esetleg kimaradt dülőkben fekvő földrészetek után is kérhetnek adóelengedést, ily esetekben, ha több földrészeletről volna szó és ezek a kárfelvételi jegyzékbe bepótolhatók nem lennének, ezekről a földrészetekről külön, a jelen utasítás 8. §-ában tárgyalt ideiglenes kárfelvételi jegyzékveendő fel.

12. §.

A kárbecslés alkalmával a kincstári kiküldött a jelen utasítás 1. § *b)* és *c)* pontjához tartozó esetekben meggyőződést szerez arról, hogy a jelen utasítás 3. §-a értelmében a községi előljáráóság által kiállított bizonyítványban a károsodás okául megjelölt körülmény tényleg a kárt szenvedett birtokostól vagy haszonbérletőtől nem függő körülménynek tekintendő-e és erre vonatkozó véleményét a községi bizonyítványra rájegyzi. Abban az esetben, ha a pénzügyigazgatóság a helyszínén eljáró tisztviselőnek véleménye alapján a felhozott körülményt nem találná az adóelengedés iránti igény megállapítására elfogadhatónak, véghatározatának meghozatala előtt a tárgyiratokat a pénzügyminiszterhez terjeszti fel.

13. §.

Ha a község lakossága a hadviselés érdekében eltávolított és a törvényes rend az aratási időig sem állott még helyre, a közigazgatási bizottságnak, a tényállás ismertetése mellett teendő felterjesztésére, a pénzügyminiszter az adóelengedés iránti eljárást hivatalból rendeli el.

A közigazgatási bizottságnak a pénzügyminiszterhez teendő irányu előterjesztése határidőhöz kötve nincs és önként értőleg csak egész községi határookra alkalmazható.

A pénzügyminiszter vonatkozó rendeletének vétele után a pénzügyigazgatóság a község terhére sommásan előirt földadó törlesztését foganatosítja.

14. §.

Erdőkre nézve adóelengedésnek csak a jelen utasítás 1. §-ának a) pontja alapján van helye.

A kár mérvének megállapítása az 1913. évi 50000. számú utasítás 116. §-ának rendelkezései szerint foganatosítandó és minden esetben az illetékes kir. erdőfelügyelő, esetleg más kir. erdészeti szakértő hallgatandó meg.

15. §.

A jelen utasítás 1. §-a alapján elengedett adókról, az a), b) és c) pontok szerint elkülönítve, évnegyedenként kimutatás készítenő és a kimutatás a pénzügyminiszterhez felterjesztendő.

Budapest, 1915. évi június hó 16-án.

II.

A hivatkozott 1913. évi 50000. sz. utasításból leginkább a 99. és 116. §§-ok érdeklík az erdőbirtokot, ezeket tehát tájékozással szintén ide iktatjuk.

99. §.

Az elemi károk esetei a községi előljáróságnál (városi adóhivatalnál) *rendszerint írásban* jelentendők be, ha azonban a bejelentés csak szóbelileg történt, az a községi előljáróság (városi adóhivatal) részéről díjtalanul jegyzőkönyvbe foglalandó.

A községeknél (városnál) fizető adózók bejelentésüket e végre megbízott két képviselőjük által *közösen* tehetik meg, a *közvetlen fizetőknek* azonban *külön* kell bejelentést tenniök.

A bejelentések és jegyzőkönyvek a beérkezés napján a rendes községi iktatókönyvbe beiktatandók s a vonatkozó ügyszám és a beadás napja a bejelentésre rávezetendő.

A bejelentésekben felsorolandók: az elemi csapás neve, időpontja, a dülők nevei, esetleg az illető földterületek elnevezései, amelyekben az elemi csapás pusztított, továbbá a károsult vetemény, illetve termés neve.

Oly állítólagos szóbeli bejelentés, melynek megtörténte bármely okból jegyzőkönyvileg igazolva nincs, egyáltalában figyelembe nem vehető. (1909. évi XI. t.-cz. 37. §.)

116. §.

Az elemi csapások által erdőkben okozott károk eseteiben (lásd a jelen utasítás 98. §-ának 1., 2., 5. és 7. pontját) földadó elengedésének csak akkor van helye, ha részben vagy egészben a *főhaszonvétel*, vagyis maga a fatermés semmisült meg; ellenben ha tisztán az *erdei mellékhaszonvételekben* (legeltetésben, fűhasználatban, kéreg-, makk- és gubacstermésben stb.) történt elemi kár, ez magában véve adóelengedés alapjául nem szolgálhat.

A károsult erdőterület egyévi adóját egyharmadrészben, kétharmadrészben vagy egészben kell elengedni, ha annak egyévi fatermése (növedéke) hasonló mérvben semmisült meg.

Több évi fatermés (növedék) megsemmisülése esetén az elemi csapás által sújtott erdőterület után járó adót annyi éven át kell elengedni, ahány évi fatermése (növedéke) a károsult erdőterületnek az elemi csapás folytán megsemmisült.

Több évre szóló adóelengedés csak a birtokosnak az elemi kár bejelentésben kifejezetten előadott kérelmére adható.

Ha a bejelentés ily irányú kérelmet nem tartalmaz, úgy az csak egyévi adóelengedésre szóló kérelemnek tekintendő. Több évi adóelengedésre irányuló bejelentés esetén mindenkor erdészeti szakértő hallgatandó meg. Ha az elemi kár nagyobb mérvű volna, előzetesen a pénzügyminiszterhez kell jelentést tenni.

Annak a megállapításánál, hogy az elemi csapás a károsult erdőterület hány évi fatermését semmisítette meg, a következő szempontok irányadók:

Ha a károsult erdőterület faállománya az elemi csapás előtt a lehető legjobb záródásban és növekvésben volt, vagy legalább is megközelítette a közönséges és tartamos gazdálkodás mellett, rendesen kezelt erdőknél, az illető terület termőhelyi viszonyai között nagy átlagban elérhető szabályos állapotot és ha a most említett erdőterület faállományát az elemi csapás egészben elpusztította, ez esetben a károsult erdőterületnek annyi évi fatermését kell megsemmisültnek tekinteni, ahány éves az elpusztult faállomány volt. Vegyes kora erdőknél az átlagos kort kell e részben alapul venni.

Ellenben, ha az elemi csapás tárgyát képező erdőterület faállománya akár helytelen kezelés folytán, akár pedig abból az okból, mert a birtokos a faállomány egy részét már az elemi csapás előtt kihasználta, számbavehetően kevesebb, illetve gyérebb záródású volt, mint amennyire közönséges gazdálkodás és az illető terület termőhelyi jósága mellett nyerhető középfatermés mennyisége, illetve záródása tehető, úgy a szóban levő erdőterület egész faállományának elpusztulása esetén a károsult erdőterületnek nem annyi évi fatermését kell megsemmisültnek tekinteni, ahány éves az elpusztult faállomány volt, hanem viszonylag kevesebbet. Pl. ha egy 30 kat. hold kiterjedésű erdőterület 20 éves faállományáról, amelyet az elemi csapás egészben elpusztított, megállapítható, hogy az hanyag felújítás, vagy kiméletlen használat folytán közvetlenül az elemi csapás előtt, csak 0·4 záródásban volt s illetve 0·4 részét tette ki annak a fatermésnek, amely rendes gazdálkodás mellett ugyanazon területen termelhető lett volna, ebben az esetben az elpusztult 30 kat. holdnyi erdőterületnek nem 20 évi, hanem csak $20 \times 0\cdot4 = 8$

évi fatermését (növedékét) kell megsemmisítettnek tekinteni s ehhez képest a szóbanlevő terület adóját is csak 8 éven át kell elengedni.

Hasonlóképen kell megállapítani a fatermés megsemmisülésének mérvét és az ennek fejében igényelhető adóelengedés időtartamát abban az esetben, ha a károsult erdőterület faállománya csak részben pusztult el. Pl. ha egy 50 kat. holdnyi rendesen kezelt erdőterület 60 éves, teljes záródású faállományának 0.2 része pusztult el, úgy az 50 kat. holdnyi erdőterületnek $60 \times 0.2 = 12$ évi fatermése szolgál, mint megsemmisült fatermés adóelengedés alapjául. Abban az esetben pedig, ha pl. 50 kat. hold kiterjedésű erdőterületen levő 0.5 záródású 60 éves faállománynak 0.2 része semmisült meg, a károsult területnek $60 \times 0.5 \times 0.2 = 6$ évi fatermését kell az adóelengedésnél alapul venni.

Önként érthető, hogy a megsemmisült fatermés felbecsülésénél nemcsak a teljesen elpusztult famennyiséget kell az adóelengedés szempontjából számításba venni, hanem azt is, mely az elemi csapás következtében annyira megsérült vagy olyan átalakuláson ment keresztül, hogy sem további fentartásra (tenyésztésre), sem pedig okszerű kihasználásra nem alkalmas.

Tartós szárazság által erdőkben okozott károsodás esetén adóelengedésnek csakis a jelen utasítás 98. §-ának 5. b) pontja alatt meghatározott előfeltételek mellett, vagyis akkor van helye, ha a szárazság egész határokat magában foglaló területeken a fiatal ültetéseket teljesen, vagy oly mértékben semmisíti meg, hogy az ültetvényeknek legalább egyharmad részét okvetlenül pótolni kell. Ezeknek az előfeltételeknek fenforgása és szabályszerű megállapítása esetén azonban a fatermés megsemmisülése mérvének és az ennek fejében igényelhető adóelengedés időtartamának meghatározásánál a jelen szakaszban foglalt rendelkezések nyerne alkalmazást.

Az adóelengedés legmagasabb időtartama az elemi csapás sújtotta erdőre fennálló üzemtervben előírt vágásforduló (forda) évének számát meg nem haladhatja és több évre, mint amennyire azt a bejelentésben a birtokos kérte, az erdészeti szakértő véleménye dacára sem terjedhet ki.

Üzemterv nem léte esetén a kataszteri tiszta jövedelem megállapításánál alapul vett vagy a helyi viszonyok között szokásos vágásforduló éveinek számát kell irányadónak tekinteni.

Ha az elemi csapás folytán elpusztult erdőterület állandó jellegű másnemű gazdasági művelés alá vonatott, az adóelengedésre való igény megszűnik és az illető földterület után az adót a tényleges művelési ág szerint kell kivetni.

